

HAVZA MESLEK YÜKSEKOKULU

EMLAK VE EMLAK YÖNETİMİ PROGRAMI

EML218-Meslek Etiği

Öğr. Gör. Derya KABASAKAL ŞAHİN

Etik Sistemleri

EML218-Meslek Etiği

Hafta-5

Genel Olarak Etik Sistemleri

Etik ilkelerin geliştirilmesinde temel alınan ilkeler şöyledir:

Hakkaniyet, bütün kararların tutarlı, tarafsız ve gerçeklere dayalı olması üzerinde durur.

İnsan hakları, bireylerin varlığı, bütünlüğü ve temel insan hakları üzerinde durur.

Faydacılık, herkes için iyi olacak kararın verilmesini üstlenir.

Bireysellik, bireylerin temel amaçlarının uzun dönemli olarak kişisel kazançlarını artırmak olduğunu savunur.

- Etik sorunlar ve etik ikilemler karşısında her zaman tek bir etik sistem çözüm için yeterli olmayabilir. Bu durumda çözüm için birden fazla etik sisteme ihtiyaç duyulabilir.
- Farklı etik sistemleri ile doğru ve iyi davranışa ulaşacak etkin düşünme becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Amaçlanan Sonuç Etiği	Bir eylemin ahlaki doğruluğu, amaçlanan sonuçları tarafından belirlenir.
Kural Etiği	Bir eylemin ahlaki doğruluğu, standartlar ve yasalar tarafından belirlenir.
Toplumsal Sözleşme Etiği	Bir eylemin ahlaki doğruluğu, bir toplumun normları ve gelenekleri tarafından belirlenir.
Kişisel Etik	Bir eylemin ahlaki doğruluğu, kişinin vicdanı tarafından belirlenir.
Sosyal Yaşam Etiği	Kişinin yaşamında uyması gereken sosyal ve ekolojik kuralları.

Amaçlanan Sonuç Etiği

John Stuart Mill (1806-1873)

- Faydacılık olarak da bilinen etik sistemdir.
- Doğru davranışının tespit edilmesinde davranış sonrasında elde edilecek sonuçlara odaklanır.
- En önemli temsilcisi **John Stuart Mill**'dir.

- Davranışın amaçlanan sonuçları, o davranışın ahlaki açıdan doğru olup olmadığını belirler.
- Amaçlanan sonuç etiğinin en güçlü yanları, pratik olması, sonuca dönük olması, ilgili pek çok kişiyi göz önüne alması ve kişilerin sağduyusuna dayalı olmasıdır.

bağımsız bir gözlemci

- Bir davranışın doğru mu yanlış mı olduğuna karar verebilmek için bu etik sistemde, olası sonuçların ve etkilerin neler olabileceğinin belirlenmesi gerekir.
- Bir eylemin sonuçlarından etkilenecek bütün taraflar adına, karar veren bireyin bağımsız bir gözlemci olması gerekir.

- Bağımsız bir gözlemcinin tüm taraflar adına karar vermesi, faydacı teoriyi bencillikten ayırmaktadır, çünkü eylemden etkilenen bütün ilgili bireylerin mutluluğu düşünülmektedir.
- Mill bir eylemin iyi olmasını sağlayan şeyin sonuçta getirdiği fayda ile mutluluğu sağlaması olduğunu düşünür.

John Stuart Mill 'in Faydacılık İlkeleri

- Bir eylemin doğru mu yanlış mı olduğuna karar verebilmek için sonuçları üzerinde durmak gerekir.
- Eylemin kuralları, onlara uyacak olan bireylerin karakterinden kaynaklanmalıdır.
- Eylemlerin doğruluk oranı arttıkça, mutluluk da artar; azaldıkça mutluluk da azalır.
- Her insan kendi mutluluğunu istediği sürece, bu onların en yüksek mutluluğa ulaşmaları için yeterli bir nedendir.

- Mutluluk, insan eyleminin tek amacıdır ve ölçütü ahlaki olmasıdır.
- Mutluluk, eylemin herkes için doğruluğudur.
- Eylemin fayda düzeyi, mutluluğu ortaya çıkartabilir ya da mutsuzluğu önler.
- Bir eylemin etik olarak doğru sayılabilmesi için, eylemin sağladığı toplam fayda, bireyin yapacağı başka bir eylemin sağlayacağı toplam faydadan büyük olmalıdır.
- Fayda birbirine zıt etik sorumluluklar arasından seçim yapmada, genel bir hakemdir.

Kural Etiği

Immanuel Kant (1724-1804)

- Günlük yaşam içerisinde uyulması gereken kurallar yazılı ve yazısız kurallar olarak ayrılmaktadır. Yazılı kurallar yasalardır.
- Yasalara uymamanın cezai yaptırımını söz konusu olur.

- Yazısız kurallar ise toplumlara özgü gelenek, örf ve adetler ile toplum tarafından doğru olduğuna inanılmış inançlardır.
- Yazısız kuralların çoğunlukla hukuk önünde bir cezai yaptırımı olmamasına karşın bu kurallara uymayanlar toplum tarafından dışlanma, ayıplanma ve kınanma gibi sonuçlarla karşı karşıya kalırlar.

"herkesin nasıl davranmasını istiyorsan sen de öyle davran"

- Kant'ın öncülük ettiği bu sistem herkesin nasıl davranmasını istiyorsan sen de öyle davran kuralına odaklanmaktadır.
- Bu kural bireye büyük sorumluluk yükleyen ve tüm insanlar için geçerli olan evrensel bir kuraldır.
- Kural etiği yaklaşımına göre, bir eylemin ahlaki doğruluğu, standartlar ve yasalar tarafından belirlenir. Kurallar toplumların yaşamını düzenler.

Kant'ın Ortaya Koyduğu Etik İlkeler

- Etik kavramlar öncüllere dayandığı için denetsel bilgiden ayrı düşünülemez.
- İnsanların bir davranışı gerçekleştirmesi zorlamalar ya da eylemin gerçekten iyi olması nedeniyle olabilir.
- Bireyler davranış gösterirken ilke ve kuralları temel almalıdır.
- Erdemli davranmak, ilkelere uygun davranmaktır.

- Mutluluk, haz dolu bir yaşam değil, erdem dolu bir yaşamdır.
- Erdem bir idealdir ve bireyler bu ideale olabildiğince ulaşmak için çabalamalıdır.
- Bireylerin karşılaştırma yapması gereken başkaları değil, kendi kusursuzluk idealleri olmalıdır.
- Bireylerin kendi davranışlarını ahlak kurallarına uydurmaları gerekir, ahlak kurallarını kendi davranışlarına değil.

- Davranışların temelinde yatan ilkeler, tüm insanlık için geçerli genel kurallar olmalıdır.
- Bireylerin diğer kişileri kendi amaçlarına ulaşacakları araçlar olarak görmemesi gerekir. Toplumda yaşayan her bireyin amaçları vardır ve davranışlarda bu durum göz ardı edilmemelidir.

Kural etiğine getirilen **eleştirilerden** en önemlisi genel durumlar için belirlenen kuralların özel durumlara nasıl uygulanabileceğinin belirlenmemiş olmasıdır.

Toplumsal Sözleşme Etiği

J. Jack Rousseau (1712-1778)

- Bu etik sistemin öncüsü Jean Jack Rousseau'dur.
- Ona göre en önemli olgu, otorite ve özgürlük arasındaki dengedir.
- Bireylerle toplum arasındaki ilişkileri düzenleyen, insanların birbirleri ile uzlaşmalarını sağlayan ve uyulması zorunlu olan kurallara hukuk kuralları denir.
- İnsanlar toplumsal sözleşme adını alan bir sözleşmeyle belirledikleri hukuk kurallarına uymak zorundadırlar.

Rousseau'ın Ortaya Koyduğu Etik İlkeler

- İnsanlar tek başlarına doğada yalnız yaşayamazlar bu nedenle toplum haline gelmeleri gerekir. Bu da üzerinde anlaşmaya varılmış ilkelerle yönetilmeleri gereğini ortaya çıkarır.
- Doğal yaşamdan, modern yaşama geçiş, eylemlere ve içgüdülere ahlaki bir karakter kazandırır.
- Toplumun genel prosedürlerine uygun davranmak ahlaki açıdan gereklidir.

- Toplumdaki bireylere, ödevler ve yararlar eşit olarak dağıtılır ve toplumun tüm üyeleri birbirlerine yardım ederler.
- Toplumsal standartlar, bireye karar vermesi konusunda yardım eder.
- Toplumsal sözleşme, toplumun yönetimini, yine toplumca belirlenen üyelere verir.
- Toplumun ahlak kuralları ve anlayışı, en önemli yapı taşı olarak işlev görürken, hukuki yasalar diğer yapı taşlarıdır.

- Bireyler kendilerini geliştirmeli ve yasaları koyma hakkından dolayı memnun olmalıdırlar.
- Toplumun bütün üyeleri yasalara, onların rızası olmadan kabul edilmiş olsalar bile rıza göstermek ve uygun davranmak zorundadırlar.
- Bireyler toplumsal sözleşmeye karşı çıksalar bile yasalar geçersiz hale gelmez, bireylerin topluma üyelikleri engellenir.

Bu etik anlayışına yöneltilen **eleştiri**
bağımsız düşünenlerin görüşlerinin ne
olacağı konusundadır.

Kişisel Etik

Martin Buber (1878-1965)

- Martin Buber bu etik sistemin temsilcisidir.
- Ona göre kişisel etiğin kaynağı bireyin içinden gelen sestir (vicdan).

Kişisel Etiğin Özellikleri

- Kişisel etiğe göre doğru yalnızca zeka ile ilgili değildir bireyin kendisinden gelir.
- Ahlaki davranışlar bireylerin içinden gelen sestir, herkesin kendi içinde vardır.
- Kişisel etik bireyin kendisine dönmesini sağlar.
- Bireyin karşılaştığı durumlarda doğru/yanlış kararlar vermesi kendi vicdanına bağlıdır.
- Bireyi amacına ulaştıracak davranış etik olmalıdır.

- Yaşamda belirli kuralların olmayacağı pek çok durum söz konusu olabilir.
- Bireyin bir gruba üye olması, haksızlığa göz yummasını gerektirmez.
- Birey özgürleştikçe kendi etik standartlarını geliştirir.
- Birey ancak kendi çabaları ile kusursuzluğa erişir.
- Bireyler hayatları boyunca geliştikleri için, yeni değerler ve inançlar da edinirler.

Kişisel etik sistemine getirilen **eleştiri**,
örgütlerde kişisel etik sistemi
benimsenirse, iş görenler arasında
nasıl bir eş örneklilik sağlanacağı
konusuyla ilgilidir.

Sosyal Yaşam Etiği

- Kişinin sosyal yaşam içerisinde kurduğu ilişkilerde uyması gereken kurallar bütünüdür.

Sosyal Yaşam Etiğinin Özellikleri

- İnsanlar birbirleri ile olan ilişkilerini karşılıklı saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde yürütürler.
- İnsanlar karşılıklı olarak görevlerinin gerektirdiği hak ve sorumlulukların bilinci içinde davranır.
- Nüfuz ve güç kullanımı gibi baskı yöntemleri kullanmazlar.
- Meslektaşlar, öğrenciler ve çalışanlar hiçbir çıkar doğrultusunda yönlendirilmez.

Haftaya görüşmek üzere..

